

BANKA SLOVENIJE

Prikazi in analize V/1 (marec 1997), Ljubljana

UPORABA SODOBNIH PLA^ILNIH INSTRUMENTOV V LETU 1996

Janez Fabijan

Na podlagi vzpostavljenega statističnega sistema poročanja o sodobnih plačilnih instrumentih, Banka Slovenije od februarja 1997 razpolaga z kratko časovno serijo kvartalnih podatkov za leto 1996. Na njeni osnovi in ob predhodnem sprotnem analiziranju statističnega poročanja je mogoče v grobem nakazati oziroma predvideti smeri razvoja na tem področju v Sloveniji, hkrati pa, z namenom lažjega razumevanja objavljenih informacij, na agregatnem nivoju tudi še podati osnovne metodološke pojasnitve utečenega statističnega spremljanja.

Statistični sistem je osredotočen na področje plačil majhnih vrednosti, oziroma, če se izrazimo v bančni terminologiji, predvsem na tako imenovana poslovanja občanov. Med sodobne plačilne instrumente smo v preteklem obdobju uvrščali plačilne kartice in ček, kot obliki brezgotovinskega poravnavanja obveznosti. V tehnološko - razvojnem smislu podpora takšnemu načinu plačevanja pa spremljamo razvoj mreže elektronskih prodajnih mest. Z vidika čeka kot plačilnega instrumenta ima razmah elektronskih prodajnih mest predvsem posreden vpliv preko povečanja možnosti uveljavitve njegovega nadomestka - debetne plačilne kartice. Z vidika gotovinskega poslovanja prebivalstva pa smo zasledovali zlasti razvoj mreže bančnih avtomatov.

Tehnološka podpora razvoju sodobnih plačilnih instrumentov ima močan stroškovni vpliv na poslovanje bank, zato bomo tudi v prihodnosti opozarjali na neracionalnost bančne konkurence na tem področju znotraj Slovenije.

Poglobljena razlaga agregatnih podatkov, prikazanih v zbirnih tabelah poteka v smeri postopnega prehajanja na nivo posameznih kartic, vrst čekov, regij, ipd. Za hitrejšo razumevanje sproti uporabljamo grafične prikaze. Šeal za večino obravnavanih področji ne razpolagamo z uradnimi (primerljivimi) stanji podatkov konec leta 1995, zato je analiza dinamike okrnjena zgolj na devetmesečno obdobje v letu 1996.

Ko bomo razpolagali z zadostno veliko časovno serijo podatkov bomo podatke v agregirani obliki redno objavljali v Biltenu Banke Slovenije.

V poglavju o mednarodni primerjavi skušamo uvrstiti Slovenijo v okvir razvitih držav na tem področju, hkrati pa opozoriti na mogoče smeri razvoja v prihodnosti.

1. NEGOTOVINSKO POSLOVANJE

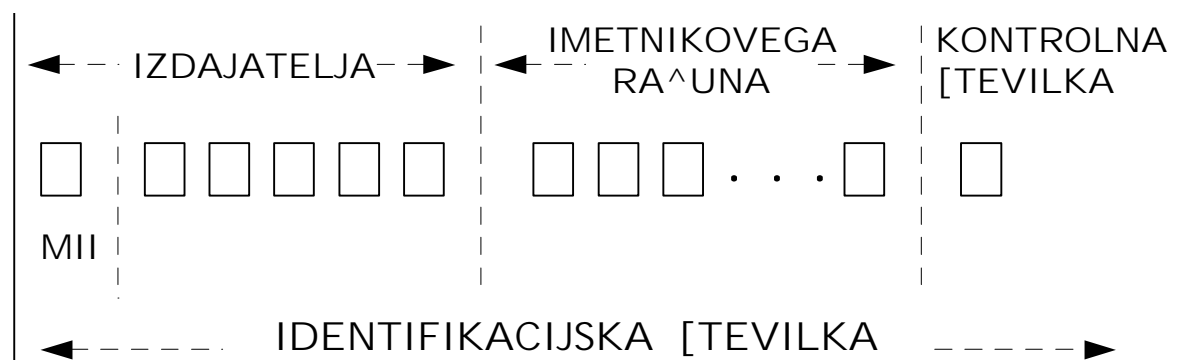
A. PLA^ILNE KARTICE

1. Na~in razvr~-anja in statisti~nega spremljanja

Pla-ilne kartice razvr~-amo po naslednjih osnovnih kriterijih: tehni-nih lastnostih, na-inu poravnave, podro-ju uporabe, vrsti izdajatelja, vrsti uporabnika, imenu kartice. Konkretna razvrstitev posameznih kartic uporabljenih pri nas je podana v prilogi. Za analizo na agregatni ravni uporabljamo razvrstitev na doma-e, licen~ne in tuje kartice, ki se uporabljajo pri poravnavi pla-il v Sloveniji. Doma-e kartice so tiste, ki jih izdajajo doma-i izdajatelji (banke, podjetja) in jih je mo~ uporabiti le v Sloveniji. Licen~ne kartice prav tako izdajajo doma-i izdajatelji, vendar njihova uporabnost ni omejena zgolj na podro-je Slovenije. Pri njih zasledimo tudi podatek o {tevilu in vrednosti pla-il v tujini. Med tuje kartice upo{teevamo vse kartice izdane v tujini in uporabljene v pla-ilnem prometu v Sloveniji. Njihovo pestrost omejuje razvejanost prodajnih mest v Sloveniji.

V kratkem pri-akujemo, da se bo tudi katera od izvirnih doma-ih kartic preselila med "licen~ne" kartice, tako da jo bo mo~ uporabiti za pla-ilo v tujini. V ta namen mora izdajatelj pridobiti ustrezno identifikacijsko {tevilko v skladu z mednarodnimi standardi. Pri tem se bomo sre-ali z neurejenostjo na tem podro-ju pri nas. Kljub temu, da v nacionalnem okviru uporabe pla-ilnih kartic veljavni mednarodni standardi omogo~ajo obstoj lastnega sistema dodeljavanja identifikacijskih {tevilok izdajateljem, pa je v Sloveniji zaslediti uporabo ve-ih razli-nih (svojevrstnih) sistemov. V tem pogledu bi bilo potrebno v povezavi z Uradom za standardizacijo in meroslovje organizirati ustrezen registracijski organ. V nadaljevanju na kratko podajamo razlago {tevilok zapisanih na posamezni pla-ilni kartici z magnetnim zapisom, kot jo podaja standard ISO/EEC 7812 (tretja izdaja, 1993). Pla-ilne kartice, ki so tehni-no pripravljene kot -ip kartice pa ureja standard ISO/EEC 7816-5 (prva izdaja, 1994).

Slika 1: Razlaga strukture {tevilok zapisanih na posamezni pla-ilni kartici

Vir: ISO/EEC 7812 (tretja izdaja, 1993).

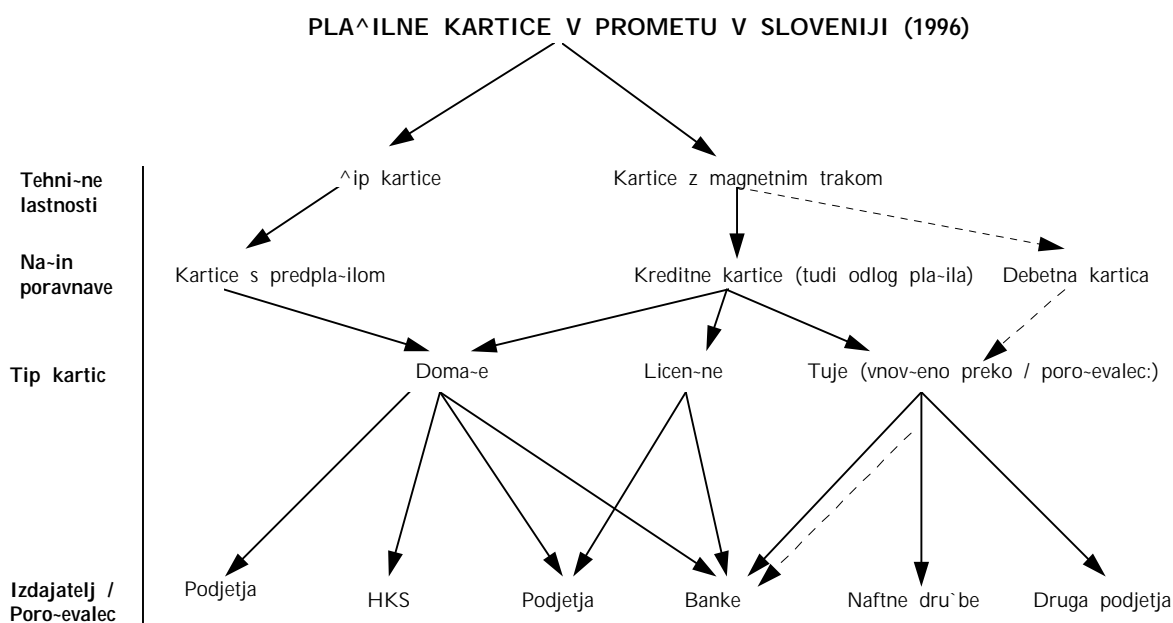
Identifikacijska {tevilka na pla-ilni kartici je sestavljena iz identifikacijske {tevilke izdajatelja (IIN) in {tevilke imetnikovega ra-una. Predmet mednarodnega standarda je IIN v celoti ter deloma {tevilka imetnikovega ra-una. IIN (6 mest) je sestavljena iz MII (1) in identifikatorja izdajatelja (2-6).

Identifikator glavne dejavnosti izdajatelja ("Major Industry Identifier - MII") je prva {tevilka IIN. MII je zelo dober pripomo-ek pri opredeljevanju statisti~ne metodologije spremljanja pla-ilnih kartic. MII je dolo~ena: 0 - rezervirano za nove dejavnosti, rezervirano za ISO/TC 68, 1 -

letalski promet, 2 - letalski promet in druge nove dejavnosti na tem podro-ju, 3 - potovanja in zabava, 4 - ban-ni{tvo / finance, 5 - ban-ni{tvo / finance, 6 - trgovina in ban-ni{tvo, 7 - dejavnosti povezane s proizvodnjo in prodajao naftnih derivatov, 8 - telekomunikacije in druge nove dejavnosti na tem podro-ju, 9 - rezervirano za nacionalne urade za standardizacijo. MII ne omejuje uporabnost kartice le na eno podro-je pa- pa ozna-uje podro-je prete`ne uporabe te kartice. Potencialni izdajatelj le to ustrezno ozna-i na prijavnici za dodelitev identifikacijske {tevilke. Registracijski organ mora podeljevati IIN v skladu priporo-ili navedenimi v dodatku standarda.

Identifikator izdajatelja predstavlja 5 naslednjih {tevil. [tevilka imetnikovega ra-una sledi IIN in je lahko dol`ine najve- 12 mest. Dolo-a jo izdajatelj kartice. Kontrolna {tevilka je dolo-ena v skladu z "Luhn" ena-bo za izra-un kontrolne {tevilke z uporabo modula 10.

Slika 2: Razvrstitev pla-ilnih kartic v Sloveniji v letu 1996

V Sloveniji do konca leta 1996 {e ni pri{lo do izdaje klasi-ne debetne kartice. Po napovedih nekaterih glavnih izdajateljev doma-ih pla-ilnih kartic je pri-akovati, da se bo v bli`nji prihodnosti razvila iz -ekovne identifikacijske kartice in nadomestila -ek kot debetni pla-ilni instrument. Na splo{no je v razvitem svetu debetni na-in poravnave pridobiva glede na kreditnega, saj se pojavlja tudi v kombinaciji z elektronsko denarnico. Elektronska denarnica je tehni-no gledano t.i. -ip kartica. V Sloveniji tudi {e ne zasledimo elektronske denarnice. To pa tudi v tehni-nem smislu omejuje morebitno uporabo tuje elektronske denarnice pri nas. Za enkrat obstajajo le enonamenske kartice za pla-ilo telefona, cestnine ali storitev satelitske televizije.

V nadaljevanju podajamo nekaj agregatnih podatkov.

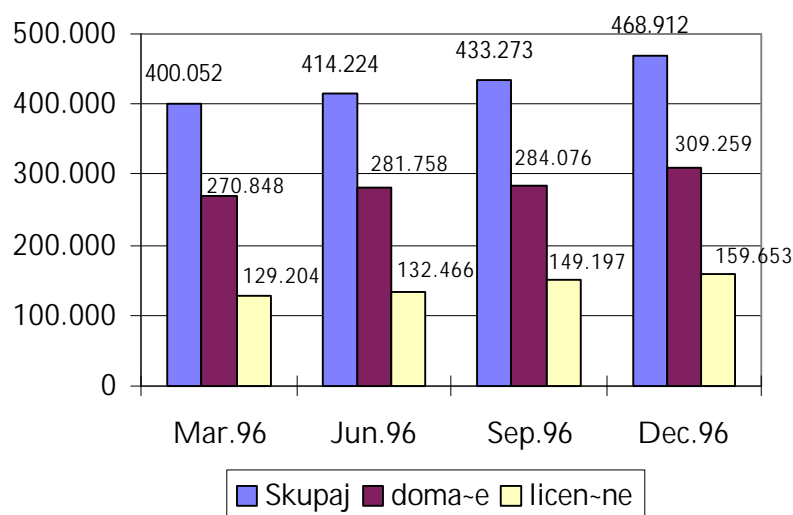
2. Pla-ilne kartice izdane v Sloveniji (doma-e, licen-ne)

a) Kartice z magnetnim trakom

V ospredju delitve pla-ilnih kartic na doma-e in licen-ne je stro{kovni vidik, pomemben za izdajatelje tovrstnih pla-ilnih instrumentov v Sloveniji. Ker so le ti v ve-ini ban-ni izdajatelji,

nas posebej zanima strošek licen-nine, ki jo banka pla-a za denimo izdajo Eurocard kartice. Ob neracionalni konkurenci doma-ih izdajateljev, ki so si konkurirali na na-in »kdo bo prej« je strošek licen-nine na ravni Slovenije naraščal linearno, -e upošteveno povpre-no uporabnost s strani posameznega izdajatelja. Jasno je, da zlasti podpovpre-ni izdajatelji, ki niso bili uspešni pri izdaji oziroma kasnejši distribuciji (ponudbi) licen-ne kartice, s -lanarinami uporabnikov in prihodki od provizij, ki jih zara-unavajo trgovcem, niso in ne morejo pokrivati dragih licen-nin. Ob tem zanemarjamo dejstvo, da vse ve-ja konkurenca med bankami zagotavlja dobro pogajalsko pozicijo trgovcem (prodajnim mestom), ki prisiljujejo banke k nižjim provizijam. Takšen položaj izdajatelje tudi posredno sili v pove-anje števila izdanih lastnih - doma-ih pla-ilnih kartic, kar pa je vprašljivo z vidika dolgoro-nega racionalnega poslovanja (financiranja) in mo`nosti konkuriranja uveljavljenim svetovnim karti-nim sistemom.

Slika 3: [tevilu izdanih pla-ilnih kartic (stanja konec tretletij) v letu 1996

V devetih mesecih preteklega leta je število izdanih pla-ilnih kartic v Sloveniji poraslo za 68.860 kartic oziroma za 17 %. V celoti gre zgolj za kreditne kartice, med katere uvrčamo kartice z odlo`enim pla-ilom in kartice, ki imetnikom omogo-ajo obnavljuje-i kredit. Relativno bolj je poraslo število licen-nih kartic (za 24%) glede na doma-e kartice (za 14%), kar pa ne velja tudi v absolutnem merilu (porast licen-nih kartic za 30449 kartic, porast doma-ih kartic za 38411 kartic).

Tabela 1: Obseg in vrednost poslovanja s pla-ilnimi karticami v Sloveniji v letu 1996 - po podro-ju uporabe

	Skupaj	doma-e	licen-ne	tuje	Skupaj	doma-e	licen-ne
V -etrletju	[tevilu pla-il doma]				[tevilu pla-il tujina]		
I.	5.319.518	4.068.488	1.051.660	199.370			136.927
II.	6.352.312	4.686.495	1.387.128	278.689			171.742
III.	6.654.032	4.768.909	1.526.618	358.505			215.416
IV.	7.145.960	5.018.701	1.751.715	375.544			201.093
	Vrednost pla-il doma v mio SIT				Vrednost pla-il v tujini v mio SIT		
I.	24.863	15.853	5.876	3.133			2.376
II.	30.658	18.621	7.885	4.152			2.818
III.	32.635	18.941	8.725	4.968			3.155
IV.	35.131	19.991	10.251	4.889			3.548
	Povpre-no pla-ilo doma v SIT				Povpre-no pla-ilo v tujini v SIT		
I.	4.742,18	3.896,63	5.587,73	15.714,54			17.351,78
II.	4.828,82	3.973,34	5.684,29	14.898,08			16.410,53
III.	4.843,54	3.971,87	5.715,21	13.858,42			14.645,10
IV.	4.917,68	3.983,35	5.852,01	13.018,98			17.644,05

Tudi v drugi polovici leta 1996 se nadaljuje trend relativno ve-je uporabe licen-nih pla-ilnih kartic glede na doma-e, tako v pogledu {tevila kot vrednosti pla-il z njimi. Povpre-na -etrletna stopnja rasti v {tevilu opravljenih pla-il (upo{tevana le pla-ila v Sloveniji) z licen-nimi karticami je v prou-evanem obdobju dosegala 18,9%, medtem ko je bila pri doma-ih karticah le 7,4%. Razvoj mre`e prodajnih mest za licen-ne kartice v Sloveniji, je v letu 1996 omogo-il tujcem zelo naglo pove-evanje uporabe pla-ilne kartice (24,4 povpre-na -etrletna stopnja rasti). Nekoliko manj, vendar {e vedno zelo veliko, so se v preteklem letu poslu`evali pla-ilnih karitic za poravavo pla-ila v tujini tudi Slovenci (14,7 povpre-na -etrletna stopnja rasti). Licen-ne kartice smo v zadnjem kvartalu leta 1996 uporabili manjkrat v tujini, vendar smo potro{ili ve- kot v predhodnih obdobjih. Povpre-no mese-no je bilo v letu 1996 na podro-ju Slovenije opravljenih preko 2,1 milijona pla-il (preko 106 tiso- pla-il na delovni dan) s pla-ilno kartico.

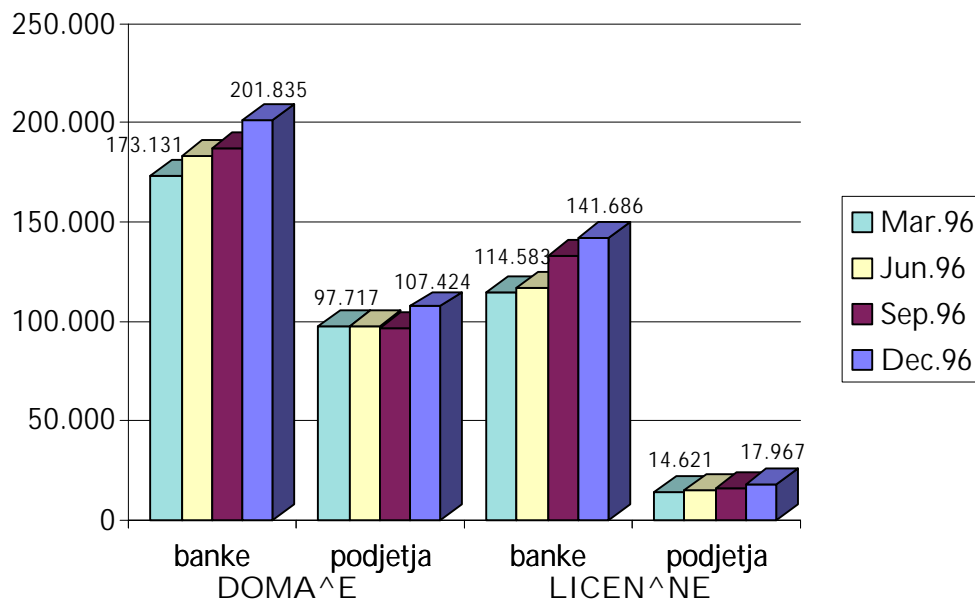
Vrednost pla-il s pla-ilno kartico v Sloveniji je bila v zadnjem -etrletju glede na prvo -etrletje leta 1996 ve-ja za 41,3% oziroma za dobrih 10 milijard tolarjev. Povpre-na mese-na vrednost pla-il s pla-ilno kartico na podro-ju Slovenije v letu 1996 je presegala 10,2 milijardi tolarjev (preko 514 milijonov tolarjev dnevno).

Pri pregledu podatkov, v zgornji tabeli, o povpre-ni vrednosti pla-il s pla-ilnimi karticami, je zanimivo, da so povpre-ni zneski pla-il Slovencev v tujini vi{ji od povpre-nih zneskov pla-il tujcev pri nas. Ker nam podatki iz poglavja o mednarodni primerjavi Slovenije z razvitimi dr`avami, ka`ejo, da navede tujcev iz obravnavanih dr`av niso tak{ne (povpre-no vrednost pla-il zna{a 55,3 USD), je mo- sklepati, da gre v povpre-ju za prete`no tujce iz dr`av z ni`jim `ilvljenjskim standardom kot v Sloveniji ali pa je slovenska ponudba dobrin zelo skromna. Zlasti trgovci na prodajnih mestih bi, v primeru, da velja prva ugotovitev, morali biti bolj previdni in po potrebi bolj redno izvajati avtorizacijo pla-nikov.

(1) Izdajatelji pla-ilnih kartic

Ohranja se konstantno razmerje med {tevilom izdanih pla-ilnih kartic s strani bank (3/4) in {tevilom izdanih pla-ilnih kartic s strani podjetij (1/4). Oboji so v letu 1996 izdajali kartice s povpre-no kvartalno veri`no stopnjo rasti okrog 6%.

Slika 4: [tevilu pla-ilnih kartic izdanih s strani bank in podjetij v Sloveniji (stanja konec -etrletij) v letu 1996

Relativno se je v obravnavanem obdobju najbolj pove-ala izdaja licen-nih kartic bank (za 23,7%) in licen-nih kartic podjetij (za 22,9%). Banke v Sloveniji izdajajo licen-ni kartici Eurocard in Visa. Zastopnika za licen-ni kartici American Express in Diners v Sloveniji pa sta dve podjetji. Zlasti na podro-ju slednjih dveh je ob velikih marketin{kih akcijah pri-akovati {e precej{en porast v {tevilu izdanih kartic `e pri podatkih za prvo -etrletje leta 1997. V absolutnem pogledu pa je najbolj poraslo {tevilu izdanih doma-ih kartic bank, za 28.704 kartice. Med doma-imi karticami bank prevladujeta Lb kartica in Activa. V obeh merilih zaostajajo doma-e kartice podjetij. To je razumljivo saj gre v ve-ini za prete`no enonamenske kartice vezane na podro-je dejavnosti izdajatelja, kar zo`uje potencialno {tevilu uporabnikov. Njihovo perspektivo je mo~ videti v {iritvi njihove uporabnosti na podro-je izven Slovenije, to pa lahko uspe le izdajateljem, ki so na podro-ju svoje dejavnosti tudi nadpovre~no mednarodno konkuren-ni. Interes tujcev - imetnikov kartic mora biti praviloma izjemno mo~an. Koristi morajo bistveno presegati stro{ke poslovanja. Tako bi morali biti tujci, zlasti podjetja, ki se ukvarjajo s transportom preko Slovenije, zelo zainteresirana za kartico Magna (z morebitnimi dodatnimi ugodnostmi za podro-je Slovenije pred tujimi tovrstnimi karticami) ob veljavni ceni goriva v Sloveniji.

Pravo konkurencu ban-nim karticam po podatkih za leto 1996 znotraj kartic podjetij predstavlja le pla-ilna kartica Magna, ki pa tudi sama dobiva kokurencu v svoji panogi z licen~no kartico Euroshell. Za enkrat se slednja izdaja le doma-im pravnim osebam za uporabo pri pla-evanju v tujini (poslovna kartica) - zlasti na bencinskih servisih.

Tabela 2: Obseg in vrednost poslovanja s pla-ilnimi karticami v Sloveniji v letu 1996 - po izdajatelju

	Skupaj	banke	podjetja	Skupaj	banke	podjetja
V -etrletju	[tevilu pla-il doma			[tevilu pla-il tujina		
I.	5.120.148	3.877.972	1.242.176	136.927	134.006	2.921
II.	6.073.623	4.614.303	1.459.320	171.742	160.936	10.806
III.	6.295.527	4.820.895	1.474.632	215.416	202.040	13.376
IV.	6.770.416	5.105.648	1.664.768	201.093	184.571	16.522
	Vrednost pla-il doma v mio SIT			Vrednost pla-il v tujini v mio SIT		
I.	21.730	16.167	5.563	2.376	2.305	71
II.	26.506	20.161	6.345	2.818	2.558	260
III.	27.666	21.465	6.202	3.155	2.811	344
IV.	30.242	23.282	6.960	3.548	3.086	462
	Povpre-no pla-ilo doma v SIT			Povpre-no pla-ilo v tujini v SIT		
I.		4168,96	4478,15		17201,07	24266,00
II.		4369,24	4347,85		15893,84	24105,68
III.		4452,42	4205,63		13912,12	25716,51
IV.		4560,07	4180,88		16720,61	27960,05

V letu 1996 je bilo opravljeno skoraj 25 milijonov pla-il doma in v tujini s pla-ilnimi karticami izdanimi v Sloveniji (povpre-no mese-no preko 2 milijona pla-il), v skupni vrednosti, ki presega 118 milijard tolarjev (skoraj 10 milijard tolarjev mese-no). Podobno razmerje kot je v {tevilu izdanih kartic med karticami bank in karticami podjetij se ohranja tudi z vidika dele`a v celotnem {tevilu (ban-ne kartice - 76%) ter v celotni vrednosti (ban-ne kartice - 78%) opravljenih pla-il doma in v tujini. Z ban-nimi karticami je bilo tako v letu 1996 opravljenih preko 19 milijonov pla-il (povpre-no mese-no skoraj 1,6 milijona pla-il) v skupni vrednosti 91,8 milijard tolarjev (7,7 milijarde tolarjev povpre-no mese-no). S pla-ilnimi karticami podjetji je bilo v enakem obdobju opravljenih 5,9 milijona pla-il (490 tiso~ povpre-no mese-no) v skupni vrednosti 26,2 milijard tolarjev (povpre-no mese-no preko 2,1 milijardi tolarjev).

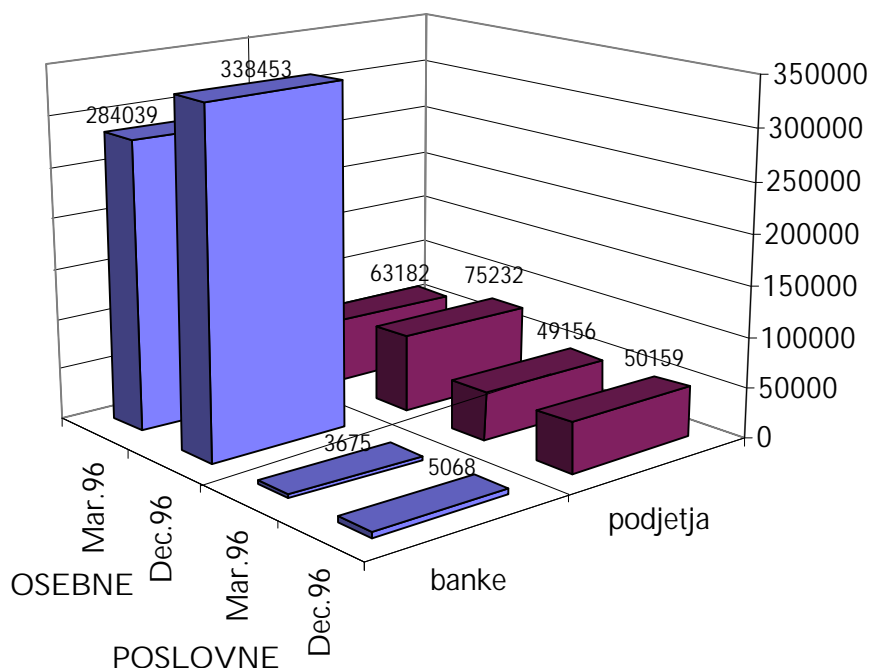
Povpre-ni kvartalni zneski pla-ila s pla-ilno kartico izdano v Sloveniji ter uporabljeno v Sloveniji so se v letu 1996 gibali v razponu od nekaj nad 4000 tolarjev do dobrih 4500 tolarjev. Bistveno ve-ji so zneski pla-il s karticami, ki so izdane v Sloveniji in uporabljene v tujini (povpre-ni kvartalni zneski segajo od 14 do 28 tiso~ tolarjev).

(2) Uporabniki pla-ilnih kartic

Glede na uporabnika oziroma imetnika pla-ilne kartice razvr{-amo na osebne in poslovne pla-ilne kartice. Prve so izdane fizi-nim druge pa pravnih osebam oziroma podjetjem. Obstajajo tudi dru`inske pla-ilne kartice, ki jih v analizi vklju-ujemo v osebne pla-ilne kartice.

V {tevilu izdanih pla-ilnih kartic v Sloveniji vedno bolj prevladujejo pla-ilne kartice, ki jih banke izdajajo fizi-nim osebam. Praviloma so to komitenti banke. Med primerjanima obdobjema je njihovo {tevilu naraslo za dobrih 19%. ^eprav iz spodnje slike ni razvidno, ker gre za v absolutnem merilu gledano najmanj{i segment pla-ilnih kartic, pa so med primerjanima obdobjema relativno najbolj porasle poslovne kartice izdane s strani bank (za skoraj 40%). Prevladujejo poslovne kartice Eurocard.

Slika 5: [tevilu izdanih pla-ilnih kartic fizi-nim (osebne kartice) in pravnim osebam (poslovne kartice) s strani bank in podjetij v letu 1996

Prav tak{na kot je bila stopnja rasti {tevila osebnih kartic bank je med primerjanima obdobjema bila tudi stopnja rasti {tevila izdanih osebnih kartic s strani podjetij (19%). V prou-evanem obdobju je stagniralo {tevilu izdanih poslovnih kartic podjetij (porast za 2% oziroma le za 1000 kartic).

Tabela 3: Obseg in vrednost poslovanja s pla-ilnimi karticami v Sloveniji v letu 1996 - po uporabniku

	Skupaj	osebne	poslovne	Skupaj	osebne	poslovne
V -etrtertletju	[tevilu pla-il doma]			[tevilu pla-il tujina]		
I.	5.120.148	4.701.915	418.233	136.927	127.080	9.847
II.	6.073.623	5.547.172	526.451	171.742	156.687	15.055
III.	6.295.527	5.794.767	500.760	215.416	200.177	15.239
IV.	6.770.416	6.204.675	565.741	201.093	182.700	18.393
	Vrednost pla-il doma v mio SIT			Vrednost pla-il v tujini v mio SIT		
I.	21.730	18.568	3.161	2.376	2.131	245
II.	26.506	22.776	3.730	2.818	2.440	378
III.	27.666	24.082	3.584	3.155	2.802	353
IV.	30.242	26.107	4.135	3.548	3.073	475
	Povpre-no pla-ilo doma v SIT			Povpre-no pla-ilo v tujini v SIT		
I.		3.949,11	7.558,91		16.770,53	24.853,05
II.		4.105,89	7.084,80		15.573,51	25.121,89
III.		4.155,88	7.157,15		13.996,65	23.163,00
IV.		4.207,69	7.308,95		16.817,97	25.849,56

Z vidka analize rasti obsega poslovanja pla-ilnih kartic po vrstah uporabnikov je bilo v letu 1996 zaznati zelo velike stopnje rasti. Po velikem zanimanju za poslovne kartice, ki jih izdajajo banke se je v prou-evanem obdobju {tevilu pla-il z njimi v Sloveniji pove-alo za ve- kot enkrat. Skoraj tak{no je bilo pove-anje pla-il z njimi tudi v tujini (za 92%). Kar za ve- kot 7 krat pa je do konca leta 1996 poraslo {tevilu pla-il v tujini z osebnimi karticami, ki jih izdajajo podjetja. Gre zlasti za uveljavljanje pla-ilnih kartic Dinners in American

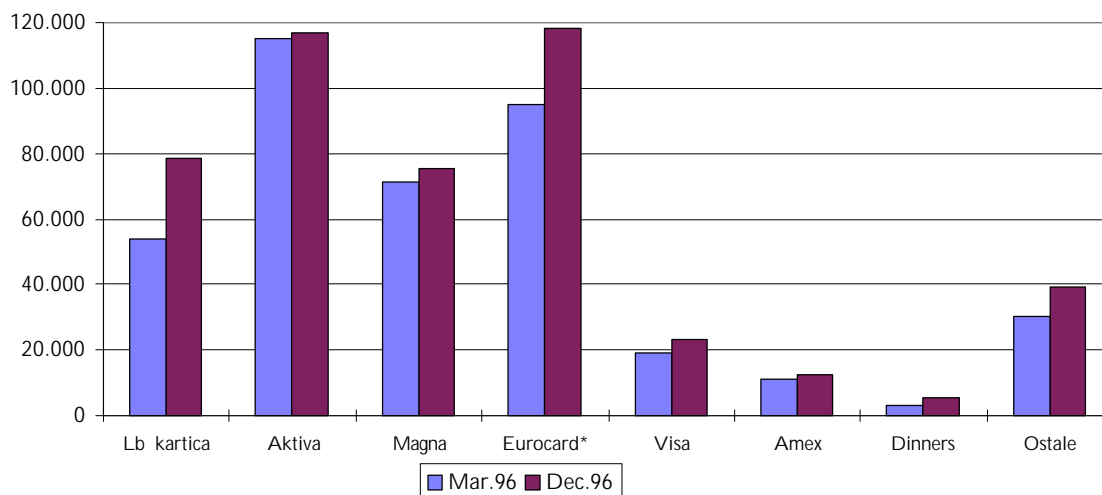
Express. Vsi drugi segmetni obravnavanega spremljanja pla-ilnih kartic so glede na stanje konec prvega kvartala porasli za ve- kot 30%. Podobne oziroma {e nekoliko ve-je so stopnje rasti v pogledu vrednosti pla-il s pla-ilnimi karticami.

Imetniki doma-ih in lice-nih osebnih pla-ilnih kartic so v letu 1996 v Sloveniji pla-ovali zneske v vrednosti pribli`no 4000 SIT. Znesek je bil povpre~no vi{ji za tri tiso- tolarjev, ~e je bil imetnik poobla{-en za uporabo pla-ilne kartice svojega podjetja (poslovne kartice). Razmerja so podobna pri pla-ilih v tujini, vendar so zneski bistveno vi{ji.

(3) Najpomembnej{e pla-ilne kartice v Sloveniji

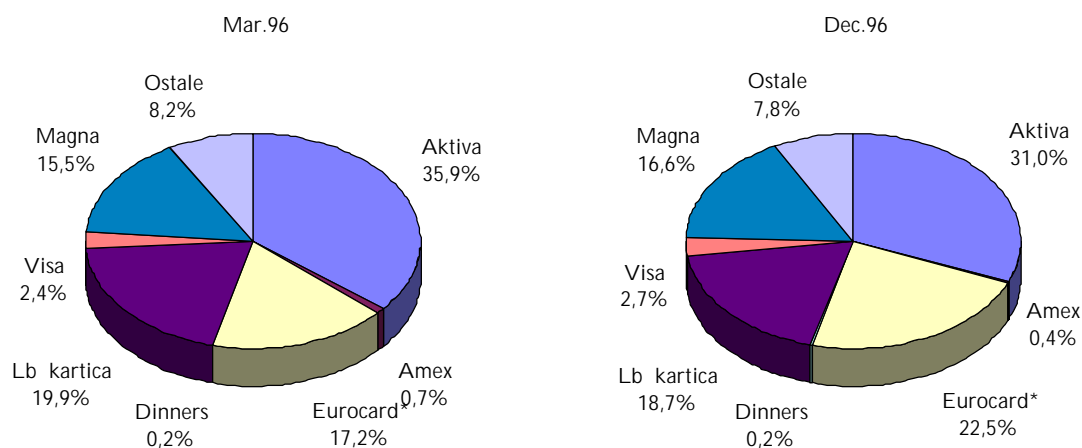
Poimenska ne pa tudi vsebinska pestrost ponudbe izdanih doma-ih kartic je bistveno ve-ja od licen-nih kartic, saj se med izdanimi licen-nimi karticami v Sloveniji pojavljajo le 4 najbolj uveljavljene kartice v svetu: Eurocard/Mastercard, Visa, American Express (Amex) in Dinners. Glavna konkurenta od doma-ih pla-ilnih kartic sta jim kartica Aktiva in Lb kartica.

Slika 6: [tevilu izdanih najpomembnej{ih pla-ilnih kartic v Sloveniji v letu 1996

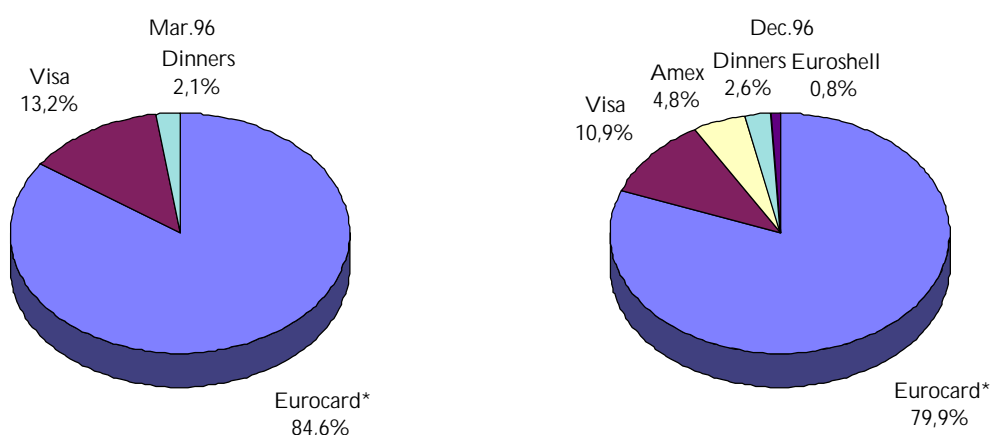
Med ban-nimi karticami je z vidika uporabe ({tevilu pla-il) v Sloveniji prevladovala doma-a kartica Aktiva (s pribli`no 36% tr`nim dele`em na koncu 1. kvartala in le 31% tr`nim dele`em na koncu leta), pred kartico Eurocard, Lb kartico in Visa kartico. Pri tem kombinirano kartico Aktiva - Eurocard/Mastercard {tejemo med licen-no kartico Eurocard(*), tako kot vse druge kartice Eurocard izdane s strani slovenskih bank, ki v imenu poleg licen-nega imena nosijo tudi ime izdajatelja (npr. LB Eurocard).

Sliki 7, 8: Tr`ni dele`i doma-ih in licen-nih pla-ilnih kartic v Sloveniji v letu 1996

Tr`ne dele`e, merjene v celotnem {tevilu opravljenih pla-il v Sloveniji v posameznem ~ertletju, sta med primerjanima obdobjema pridobili licen-ni pla-ilni kartici bank: Eurocard in Visa. V letu 1997 bodo Visa kartico izdajale kar tri banke, zato je ob `e zelo razvejani mre`i prodajnih mest za to kartico v Sloveniji (7110 prodajnih mest, konec leta 1996) pri-akovati porast njenega tr`nega dele`a. Licen-ni kartici podjetij: Dinners in American Express sta povspe`ili dejavnost izdajanja pla-ilnih kartic {ele ob koncu leta 1996, njihove u-inke pa je bilo takoj zaznati pri {tevilu pla-il v tujini (glej spodnji sliki). Med karticami podjetij je v letu 1996 prevladovala kartica Magna, ki je kljub porajajo-i se konkurenci uspela pove-ati svoj tr`ni dele` v celotnem {tevilu pla-il s pla-ilnimi karticami podjetij v Sloveniji za 3 odstotne to-ke (od 64% konec 1. kvartala na 67% ob koncu leta), oziroma za dobro odstotno to-ko na celotnem trgu pla-ilnih kartic v Sloveniji. Precej{en dele` ostalih kartic predstavljajo doma-e kartice posameznih bank (glej prilogo), ki delujejo v okviru karti-nega sistema Lb ali Plasis (Kme-ka kartica), ter kartice drugih podjetij, zlasti trgovskih.

Sliki 9, 10: Tr`ni dele`i licen-nih pla-ilnih kartic (izdanih v Sloveniji) pri pla-evanju v tujini v letu 1996

V preteklem letu smo v tujini najve-krat pla-evali z Eurocard kartico. Z njo smo opravili povpre-no preko 50 tiso- pla-il na mesec. Glede na zadnji kvartal v letu 1996 je v tem pogledu pla-ilna kartica Eurocard izgubila tr`ni dele` za 4,7 odstotne to-ke. Podobno se je dogajalo z drugo v tujini najbolj uporabljeno licen-no pla-ilno kartico Visa, ki je izgubila tr`ni dele` v pla-ilih v tujini za 2,3 odstotni to-ki. V prou-evanem obdobju je najbolj pridobila pla-ilna kartica American Express (glej zgornji sliki), katere tr`ni dele` na koncu

prvega -etrletja sploh {e ni bilo zaznati. Nekaj manj opazno se je koncu leta pojavila tudi kartica Shell Card. Pri pla-ilih v tujini je porastel tudi dele` pla-ilne kartice Dinners.

Povpre-na vrednost pla-il v tujini je konec leta 1996 dosegala nekaj preko 19 tiso-tolarjev. Izjema je Shell Card (le poslovna kartica), ki se prete`no uporabljajo za poravnavo pla-il na Shell-ovih bencinskih servisih v tujini. Povpre-ni znesek je temu primerno vi{ji.

b) *^ip kartice*

Tehni-no gledano v Sloveniji `e obstaja pla-ilna kartica z vgrajenim -ipom. Z vidika namena uporabe gre isklju-no za enonamenske pla-ilne kartice s katerimi je mogo-e pla-evati telefon (telefonska kartica, cestnino (Elektronska tablica - Dars), satelitsko televizijo (Smart Card - Multichoice). Gre za poravnavo s predpla-ilom.

Za zgoraj navedne -ip kartice razpolagamo `e z nekaterimi podatki za konec leta 1996. Tako je bilo na primer v zadnjem -etrletju 1996 v Sloveniji izdanih: 4957 kartic za gledanje pla-ljivih programov satelitske televizije, 449 elektronskih tablic fizi-nim osebam in 342 elektronskih tablic pravnim osebam za pla-ilo cestnine, 101521 - petdeset impulznih ter 50860 - sto impulznih telefonskih kartic.

Druge podatke za potrebe statisti-nega spremljanja -ip pla-ilne kartice oziroma kasnej{e elektronske denarnice bo, vsled spremljanja razvoja pojava elektronskega denarja v razvitem svetu koncu prej{njega leta, v sistemu poro-anja potrebno {ele pridobiti, glede na `eljene izhodne informacije. Do prihoda pravih elektronskih denarnic - kartic s predpla-ilom, ki jih je mogo-e uporabljati za poravnavo pla-il v ve-ih dejavnostih oziroma povsod v kolikor za to `e obstajajo tehni-ne mo`nosti pri prodajalcih, bo potrebno znati zagotoviti pravilno informacijo o neuporabljenih sredstvih (npr. telefonskih impulzih na telefonski kartici). V primeru elektronske denarnice, ki jo bodo lahko izdajale le banke, bo tak{na neuporabljenost sredstva potrebno evidentirati kot vpogledne vloge pri bankah. Banke pa bodo na ta sredstva morala odvajati ustrezen del obveznih rezerv.

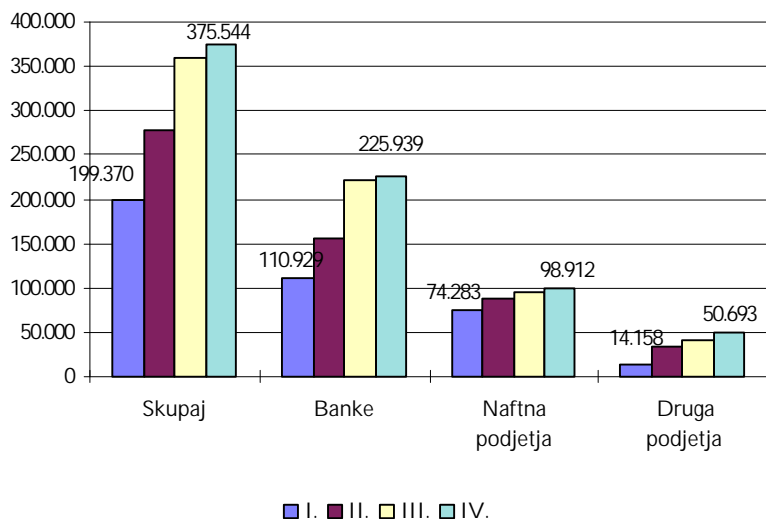
Zaradi la`jega razumevanja omenjene problematike spremljanja pojava elektronskega denarja podajamo, na koncu poglavja mednarodna primerjava, kratko definicijo elektronske denarnice. Definicija temelji na tehnologiji Proton kartice z vgrajenim -ipom, ki so jo razvili v Belgiji. Na primeru Nem-ije pa podajamo mo`nosti uveljavljanja elektronske denarnice.

3. *Tuje kartice v Sloveniji*

Vnov-enje posameznih vrst tujih pla-ilnih kartic v Sloveniji poteka praviloma preko bank in podjetij, ki imajo tudi licenco za izdajo tak{ne kartice v Sloveniji ali pa jih na sprejem tak{nih kartic v poravnavo pla-ila sili poslovni interes v okviru opravljanja svoje dejavnosti (primer: naftna podjetja). Tako se preko bank vnov-ujejo pla-ila s karticama Eurocard in Visa, preko drugih podjetij in kasneje posredno preko bank pa pla-ila s karticama American Express in Visa. Kliring pla-il se torej za posemezne vrste pla-ilnih kartic opravi preko zastopni{kih podjetij, poravnava pa preko bank. Da bi zagotovili ustrezno - bruto izkazane podatke morajo biti poro-evalci omenjena zastopni{ka podjetja. V primeru pla-evanja na bencinskih servisih pa za to dejavnost poobla{-ena podjetja v Sloveniji.

Glede na navkri`no kontrolo s podatki iz pla-ilnega prometa s tujino s katerimi razpolaga Banka Slovenije je potrebno navedene podatke obravnavati zgolj informativno. Prikazujemo jih, ker zadovoljivo izra`ajo stopnjo rasti.

Slika 11: [tevilu pla-il s tujimi pla-ilnimi karticami v posameznih -etrletjih leta 1996 v Sloveniji - po poro-evalcih

Porast uporabe pla-ilnih kartic s strani tujcev v Sloveniji je bil znaten v drugem kvartalu glede na prvi kvartal leta 1996 (39,7%). Povpre-no veri`na kvartalna stopnja rasti v letu 1996 je zna{ala 24,4%. Po razpolo`ljivih podatkih so tujci s pla-ilnimi karticami, v preteklem letu v Sloveniji, poravnali pla-ila v skupni vrednosti 17 milijard tolarjev (1,4 milijarde tolarjev povpre-no mese-no).

B. ^eki

1. ^eki ob-anov

Banke so do konca marca 1996 izdale 941158 -ekovnih kartic, ki imetnikom omogo-ajo uporabo -eka kot pla-ilnega instrumenta. 71% takih kartic je konec leta omogo-alo tudi dvig gotovine na ban-nih avtomatih. Glede na stanje konec prvega -etrletja (65%) je stopnja uporabe ban-nega avtomata s strani imetnikov teko-ih ra-unov oziroma njihovih poobla{-encev porasla za 6%.

V letu 1996 je bilo s strani remitentov vnov-enih preko 34 milijonov -ekov ob-anov (preko 2,8 milijona povpre-no mese-no) v skupni vrednosti preko 294 milijard tolarjev (preko 24,5 milijard tolarjev mese-no). Konstantno je bilo v posameznem -etrletju leta 1996 pribli`no 30% skupnega {tevilu in vrednosti vnov-enih -ekov ob-anov predmet medban-nega kliringa -ekov. Povpre-no mese-no je to pomenilo preko 944 tiso- -ekov v vrednosti 7,3 milijarde tolarjev.

Za vr{itev medban-nega kliringa -ekov (rizi-ni sklad) so pomembni tudi podatki o {tevilu in vrednosti zavrjenih -ekov. V celem letu 1996 je bilo zavrjenih 4206 -ekov (povpre-no 350 -ekov mese-no) v skupni vrednosti 47,6 milijonov tolarjev (povpre-no 3,9 mio SIT mese-no), kar predstavlja povpre-no 0,4 promila v skupnem {tevilu in skupni vrednosti vnov-enih -ekov, ki so predmet terjatev in obveznosti med trasati. Razpolo`ljivi podatki ka`ejo na dejstvo, da je bilo bistveno ve- zavrnitev -ekov v prvem -etrletju leta 1996 (1709 zavrjenih -ekov), ko se je novi sistem vnov-evanja -ekov uveljavljal v praksi. V naslednjih -etrletjih leta 1996 se je to {tevilu zmanj{alo in je v povpre-ju zna{alo 832 -ekov.

Podatki o obsegu poslovanja s ~eki ob-anov so v spodnji tabeli prikazani tudi lo-eno za ~eke, kjer imata reimitent in trasant istega trasata (vnov-enje pri izdajatelju) in lo-eno za ~eke kjer temu ni tako (vnov-enje pri drugi banki).

Tabela 4: Promet s ~eki ob-anov v letu 1996

	Skupaj	pri izdajatelju	pri drugi banki
V ~etrtertletju	Š[tevilu vnov-enih ~ekov		
I.	8.651.699	5.873.750	2.777.949
II.	8.356.188	5.849.711	2.506.477
III.	8.560.239	5.516.645	3.043.594
IV.	8.628.149	5.624.983	3.003.166
	Vrednost transakcij v mio SIT		
I.	71.953	52.292	19.662
II.	74.345	52.886	21.458
III.	73.682	50.826	22.856
IV.	74.620	51.335	23.285
	Povpre-na vrednost na blanketu		
I.	8.316,68	8.902,63	7.077,73
II.	8.896,94	9.040,83	8.561,14
III.	8.607,45	9.213,23	7.509,43
IV.	8.648,47	9.126,21	7.753,65

Gledano v celoti zna{a popre-na vrednost na blanketu nekaj pod 100 DEM. Nekaj vi{ja je pri ~ekih, ki so predmet t.i. notanjega pla-ilnega prometa bank, saj obstaja mo`nost uporabe ~eka za dvig gotovine pri svoji banki. V tem primeru ne velja omejitev v vi{ini zneska zapisanega na ~ekovnem blanketu (15.000 SIT).

Z novim na-inom vnov-evanja ~ekov ob-anov prek bank, ki se je pri-elo v za-etku leta 1996 so podatki v prvi polovici leta kazali na trend upadanja uporabe ~eka kot pla-ilnega instrumenta. Neposredna primerjava zgoraj navedenih podatkov s podatki za predhodna leta ni mogo-a zaradi popolnoma druga-nega sistema vnov-evanja ~ekov ob-anov ter same nezanesljivosti zbranih podatkov za nazaj. Pri pregedu podatkov za celo leto 1996 pa bi lahko zapisali o umiritvi omenjenega prometa na neki konstantni (predvideni) ravni. Pri-akovati je, da bo na uporabo ~eka kot pla-ilnega instrumenta v prihodnje bistveno pogojevalo zanimanje za debetne pla-ilne kartice, tako da bo ~ek kot pla-ilni instrument izgubljal v primerjavi s karticami tudi v absolutnem merilu.

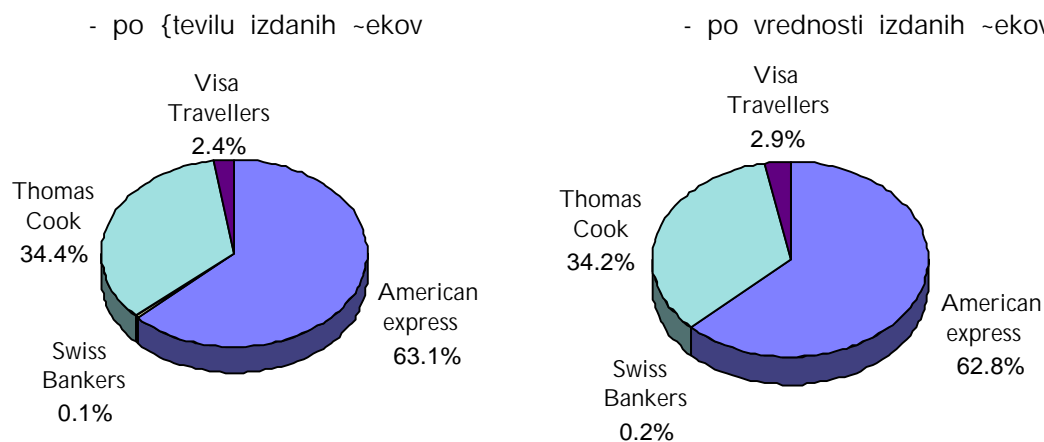
2. Potovalni ~eki

Slovenske banke so do konca leta 1996 izdajale naslednje tuje potovalne ~eke: American Express, National Westminster Bank, Swiss Bankers, Thomas Cook, Visa Travellers. ^eki so bili nominirani najve- v 9 razli-nih valutah: AUD, CAD, CHF, DEM, ESP, FRF, JPY, NLG, USD.

V letu 1996 je bilo s strani petnajstih bank izdanih 81803 potovalnih ~ekov (povpre-no mese-no 6816 ~ekov) v skupni vrednosti 687 milijonov tolarjev (povpre-no mese-no preko 57 milijonov tolarjev). Navedena predhodna podatka o {tevilu in vrednosti izdanih tujih

potovalnih -ekov v Sloveniji, nam nudita mo`nost ugotovitve podobnega povpre-nega zneska (8397 tolarjev) na potovalnem -eku kot na doma-em - -eku ob-anov.

Sliki: Struktura povpre-ne mese-ne izdaje tujih potovalnih -ekov v Sloveniji v letu 1996:

Strukturi po {tevilu in po vrednosti izdanih potovalnih -ekov sta si skoraj povsem podobni. Iz grafikona je razvidno, da je v letu 1996 prevladovala izdaja -eka American Express, sledi Thomas Cook in Visa Travellers. Potovalna -eka Swiss Bankers in National Westminster Bank sta se v letu 1996 v tem pogledu izdajala v zanemarljivih koli-inah in vrednostih.

Tudi valutna struktura, ka`e na to, da tuje potovalne -eke uporabljamo najve- v primeru potovanj v anglosaksonske - "-ekovne de`ele". Povpre-no 64 % izdanih -ekov se glasi na ameri{ki dolar, 17% na nem{ko marko in 14 na britanski funt.

C. *Elektronska prodajna mesta (POS terminali)*

Pod tem poglavjem se osredoto-amo le na tisti del prodajnih mest, ki so neposredno preko terminalov - telefonskih linij povezani z centri za pla-ilne kartice in s tem tudi z bankami imetnikov pla-ilnih kartic.

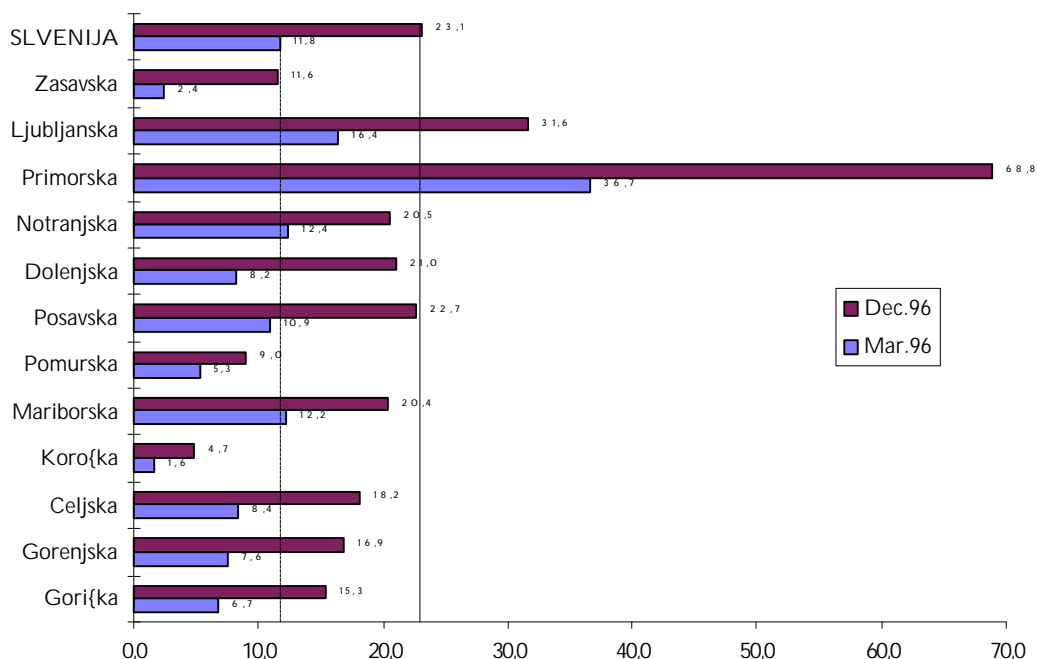
Prvi- podajamo pregled regionalne namestitve elektronskih prodajnih mest po metodologiji opredelitve regij, ki se upo{teva v biltenu Banke Slovenije - tabela 1.11. V tem pogledu zagotavljamo metodolo{ko enakost oziroma primerljivost s statistiko ban-nih avtomatov.

Tabela 5: Lokacija elektronskih prodajnih mest po regijah konec prvega in zadnjega kvartala v letu 1996

Zap. št.	Regija	31. marec 1996				31. december 1996			
		Aktiva	Plasis	Lb	Skupaj	Aktiva	Plasis	Lb	Skupaj
1	Goriška	49	14	17	80	129	15	38	182
2	Gorenjska	5	86	54	145	55	122	148	325
3	Celjska	164	21	11	196	333	37	54	424
4	Koroška	2	3	7	12	4	4	27	35
5	Mariborska	336	40	25	401	551	52	67	670
6	Pomurska	66	11	1	78	113	14	5	132
7	Posavska	17	45	18	80	50	57	60	167
8	Dolenjska	87	22	3	112	208	49	29	286
9	Notranjska	48	3	10	61	71	3	27	101
10	Primorska	321	32	14	367	586	45	58	689
11	Ljubljanska	49	337	390	776	158	392	944	1494
12	Zasavska	1	9	1	11	17	5	31	53
SKUPAJ		1145	623	551	2319	2275	795	1488	4558

[tevilo elektronskih prodajnih mest se je v devetih mesecih preteklega leta povečalo skoraj za enkrat. Daleč največ elektronskih prodajnih mest je bilo konec leta 1996 v uporabi v Ljubljanski regiji, sledita ji Primorska in Mariborska regija. Zelo slabo sta v tem oziru razviti Koroška in Zasavska regija. Bolj natančno nam regionalno razvitost meri relativni kazalec (tevila POS terminalov na 10.000 prebivalcev v regiji. Pri izračunu kvartalnih povprečij za Slovenijo ugotovimo, da je le ta porastel od konca prvega kvartala do konca leta iz 11,8 na 23,1 POS terminalov na 10000 tisoč prebivalcev.

Slika 12: Lokacija elektronskih prodajnih mest po regijah konec prvega in zadnjega kvartala v letu 1996

Relativno merjeno je daleč najbolj razvita Primorska regija, kjer ima sedež kartni sistem Aktiva. Skupaj z Ljubljansko regijo izstopata obe regiji v prikazani primerjavi in dvigujeta slovensko povprečje za december tako močno, da ga ne presega nobena od preostalih 10 regij. Neenakomeren regionalni razvoj, ki je bistveno izrazitejši, kot v primeru bančnih avtomatov, katerega podajamo v nadaljevanju, je pripisati številnim dejavnikom, zlasti pa obstoju kar treh konkurenčnih kartnih mrež. Problemi negativnega vpila na splošno raven

stroškov upravljalcev karti-nih mre`, ki so prete`no v lasti bank, bodo dogoro-nega zna-aja. Karti-ni sistemi v praksi uvajajo med seboj razli-ne POS terminale, katerih povezava v enotno mre`o bi bila zelo draga, -e ne neizvedljiva. Poleg tega vidika razvoja bi bilo potrebno pri uvajanju POS terminalov - razvoju programske opreme v prihodnosti posve-ati ve- pozornosti nadaljnim mo`nim smerem razvoja pla-ilnih kartic in elektronskega denarja.

2. GOTOVINSKO POSLOVANJE

A. Ban-ni avtomati

Glede na pri-akovano zdru`itev konkuren-nih mre` ban-nih avtomatov, statistike tega podro-ja ne bomo ve- analizirali s stro{kovnega vidika, marve- z vidika ustreznosti regionalne strukture celotnega {tevila in uporabe ban-nih avtomatov.

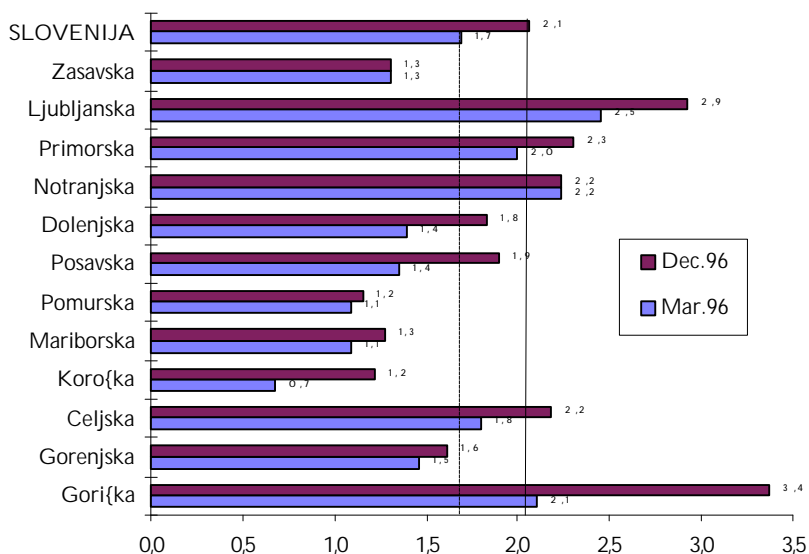
Tabela 6: Lokacija ban-nih avtomatov po regijah konec prvega in zadnjega kvartala v letu 1996

Regija	31. marec 1996			31. december 1996		
	LB	Plasis	Skupaj	LB	Plasis	Skupaj
Gori{ka	23	2	25	38	2	40
Gorenjska	23	5	28	26	5	31
Celjska	37	5	42	46	5	51
Koro{ka	4	1	5	8	1	9
Mariborska	32	4	36	38	4	42
Pomurska	11	5	16	12	5	17
Posavska	6	4	10	9	5	14
Dolenjska	14	5	19	17	8	25
Notranjska	8	3	11	8	3	11
Primorska	17	3	20	20	3	23
Ljubljanska	93	23	116	111	27	138
Zasavska	5	1	6	5	1	6
	273	61	334	338	69	407

Za tretji kvartal so bili podani popravki za Gori{ko in Primorsko regijo (glej Bilten Banke Soveije, tabela 1.11). Skupni neto u-inek je zmanj{anje skupnega stanja ban-nih avtomatov iz prvotnih 375 na 373.

[tevilu ban-nih avtomatov v Sloveniji se je v devetih mesecih preteklega leta pove-alo za 73 avtomatov oziroma za 21,9%. Pove-anja {tevila ban-nih avtomatov v obravnavanem obdobju ni bilo zazanati v Notranjski in Zasavski regiji. Celotni porast v {tevilu razpolo`ljivih ban-nih avtomatov je v 89% pripisati mre`i Lb.

Slika 13: [tevilu ban-nih avtomatov na 10.000 prebivalcev po regijah v Sloveniji (stanja konec I. In IV. kvartala) v letu 1996

V razvitosti, merjeni po številu ban-nih avtomatov na 10.000 prebivalcev, nadpovprečno najbolj izstopata Goriška in Ljubljanska regija. Povpreje konec leta 1996 presegajo tudi Primorska, Notranjska in Celjska regija. Najmanj razvita v tem pogledu je Pomurska regija. Tudi Zasavska, Mariborska, Koroška in Gorenjska konec leta 1996 še niso presegle povpreja, ki je veljal koncem prvega četrtletja 1996.

[tevilu dvigov gotovine na ban-nem avtomatu se je od konca marca do decembra 1996 povečalo z 3,7 milijona na 4,5 milijona dvigov na četrtletje. Povprečno mesečno je bilo v letu 1996 opravljeno preko 1,4 milijona dvigov v vrednosti preko 10 milijard tolarjev. Povpreni dvig gotovine na ban-nem avtomatu se je gibal okrog 7700 tolarjev.

3. MEDNARODNA PRIMERJAVA

A. Nekateri kazalci

Podatke za Slovenijo za leto 1996 bomo primerjali s podatki z enajstimi najbolj razvitimi državami. Za slednje razpolagamo s podatki za leto 1994.

Tabela 7: Ban-ni avtomati v razvitih dr`avah in Sloveniji

1994	[tevilu avtomatov na milijon prebivalcev	[tevilu dvigov na prebivalca v letu	Povpre-na vrednost dvigov (USD)
Belgija	313	11,9	125,2
Francija	356	14,2	76,4
Italija	326	4,6	157,6
Japonska	978	3,6	418,3
Kanada	578	41,0	51,2
Nem-ija	361	11,5	157,6
Nizozemska	324	23,8	97,9
[vedska	259	30,7	104,7
[vica	481	9,1	217,8
Velika Britanija	334	22,1	71,2
ZDA	418	31,8	67,2
POVPRE^NO	430	18,6	140,5
Slovenija (1996)	205	8,5	61,7

Vir: Statistics on Payment Systems in the Group of Ten Countries, Bank for international Settlements, Basle, December 1995.

Za Slovenijo smo pri izra-unu {tevila ban-nih avtomatov na milijon prebivalcev upo{tevali stanje ban-nih avtomatov na zadnji dan v letu 1996 (407 ban-nih avtomatov) ter zadnje razpolo`ljivo {tevilu prebivalcev na dan 30.6.1995 (1.983.640). Pri izra-unu povpre-ne vrednosti dviga na ban-nem avtomatu pa smo upo{tevali povpre-no vrednost dvigov v zadnjem -etrletju 1996 ter srednji te-aj ameri{kega dolarja za leto 1994, da smo izlo-ili vpliv te-ajnih sprememb pri primerjavi z razvitimi dr`avami.

Ob predpostavki, da {tevilu ban-nih avtomatov v razvitih dr`avah bistveno ne nara{-a ve-lahko ugotovimo, da ima Slovenija pri tem {e nekaj prostora. Povpre-je za razviti svet zelo dvigujeta Japonska in Kanada. Slovenija bi s pove-anjem {tevila ban-nih avtomatov za polovico (na pribli`no 600 bankomatov) presegla stopnjo razvitosti [vedske in se pribli`ala ve-ini razvitih dr`av po podatkih za leto 1994.

Podatek o {tevilu dvigov na prebivalca je mo-no odvisen od {tevila prebivalcev (na primer pri Japonski), regionalne razpr{itve avtomatov, socialne - slojevske strukture prebivalstva (na primer Italija), navad prebivalstva, ipd., in ga je potrebno v tej lu-i razlagati. V primerjavi s povpre-nim kazalec za razviti Svet vidimo, da smo v letu 1996 v Sloveniji uporabljali ban-ni avtomat pribli`no pol manjkraj kot v razvitih dr`avah v letu 1994. Lastnike ban-nih avtomatov kazalec opozarja na {e vedno dokaj nizko stopnjo izrabe (izkori{-enosti).

Povpre-na vrednost dvigov je tudi potrebno razlagati v odvisnosti od {tevila dvigov na ban-nem avtomatu, od standarda prebivalstva, ipd. Slovenija ima najvi{ji BDP na prebivalca med tranzicijskimi dr`avami, zato je povpre-ni znesek dviga na bankomatu v letu 1996 na dokaj zavidljivi ravni (63 dolarjev). V primerjavi z razvito [vico, ki dosega skoraj enako {tevilu dvigov na prebivalca v letu 1994 pa je ta znesek relativno {e zelo majhen.

Po {tevilu dvigov in povpre-nem znesku dviga na ban-nem avtomatu v letu 1996 je Slovenija najbli`je kazalcema za Francijo v letu 1994.

Tabela 8: Elektronska prodajna mesta v razvitih dr`avah in Sloveniji

1994	na milijon prebivalcev	prebivalca v letu	Povpre-na (USD)
Belgija		18,0	71,2
	7574	26,1	
Italija	1819		0,6
Japonska		0,6	80,2
	4086	6,3	
Nem-ija	767		64,0
Nizozemska		8,2	62,9
	2905	8,8	
[vica	2379		73,8
Velika Britanija		-	-
	1440	2,4	
POVPRE^NO	3325		55,3
Slovenija (1996)		12,6	37,4

Vir: Statistics on Payment Systems in the Group of Ten Countries, Bank for international Settlements, Basle, December 1995.

Relativne primerjave izra-unavamo podobno kot v primeru ban-nih avtomatov. V pogledu {tevila POS terminalov na milijon prebivalcev je Slovenija v pribli`no enakem razmerju do razvitega sveta kot pri ban-nih avtomatih, vendar je potrebno poudariti, da {tevilu POS terminalov v razvitem svetu nara`a bisvetno hitreje kot {tevilu ban-nih avtomatov. Nizek podatek za Nem-ijo je mogo-e razlagati z dejstvom, da gre za prete`no gotovinsko de`elo. Pri Japonski in nekaterih drugih dr`avah pa je potrebno upo{tevat vpliv velikega {tevila prebivalstva na zmanj{anje vrednosti kazalca pod povre-ni nivo za razviti svet.

Kazalec o {tevilu pla-il preko POS terminalov na prebivalca je pri Sloveniji v primerjavi z razvitim svetom precenjen, saj se v {tevcu upo{tevana vsa pla-ila (v Sloveniji in v tujini) s pla-ilnimi karticami izdanimi v letu 1996 v Sloveniji, ne glede na dejstvo, da se na {tevilnih prodajnih mestih (zlasti v Sloveniji) opravi "papirnata" evidenca ob pla-ilu s kartico. Vi{ino precenjenosti je mogo-e oceniti, -e primerjamo, na primer, {tevilu POS terminalov v mre`i Lb (1488) in maksimalno {tevilu prodajnih mest (10965) konec leta 1996, kjer je mogo-e uporabiti Lb kartico. Vidimo, da je bilo le 14% razpolo`ljivih prodajnih mest opremljeno z POS terminalom. To razmerje je, v istem obdobju, na drugi strani bistveno vi{je pri relativno novej{i kartici Aktiva in mre`i prodajnih mest Aktiva (65%). Na osnovi tak{nih izra-unov lahko zapi{emo, da je precenjenost kazalca o {tevilu pla-il preko POS terminalov za Slovenijo vsaj 45%.

Pri izra-unu povpre-ne tehtane vrednosti pla-ila preko POS terminala za Slovenijo (37,4 dolarja, upo{tevan je srednji te-aj BS za leto 1994) v letu 1996 se prav tako upo{teva vsa pla-ila s karticami na prodajnih mestih, ne glede na obstoj POS terminala. Izra-unana je tehtana povpre-na vrednost pla-ila s pla-ilnimi karticami izdanimi v Sloveniji za pla-ila v Sloveniji in za pla-ila v tujini. Ute` predstavlja koeficient {tevila pla-il (doma ali v tujini) v celotnem {tevilu pla-il (doma in v tujini) v letu 1996. Pri Sloveniji je potrebno upo{tevat tudi dejstvo, da gre le za pla-evanje s kreditnimi karticami. Praviloma so povpre-ni zneski pri pla-evanju z debetnimi karticami v primerjavi s kreditnimi karticami v tujini bistveno ni`ji, kar zn`uje celotni popre-ni znesek pla-ila preko POS terminalov.

Tabela 9: Identifikacijske kartice za -eke, ban-ne avtomate in klasi-ne pla-ilne kartice v razvitih dr`avah in v Sloveniji

	[tevilov -ekovnih identifikacijskih prebivalcev	[tevilov kartic za bankomatu (PIN koda) na tiso-	[tevilov izdanih pla-ilnih kartic kreditne) na tiso- prebivalcev
	459	880	
Francija	-		385
Italija		217	318
	-	1955	
Kanada	-		519
Nem-ija		-	581
	84	907	
[vedska	-		1374
[vica		700	800
	779	1195	
ZDA	-		-
POVPRE^NO		919	768
	474	338	

Slovenija se v pogledu uporabe -eka kot pla-ilnega instrumenta lahko primerja z dr`avami G-10. S 474 identifikacijskimi -ekovnimi karticami na 1000 prebivalcev presega povpre-je razpolo`ljivih podatkov za obravnavane razvite dr`ave. Mo-no odstopa Velika Britanija kot izrazito -ekovna de`ela. Iz dosedanjih analiz vemo, da je podobna situacija tudi v ZDA¹.

Relativna raven uporabe ban-nih avtomatov v Sloveniji, ki jo izra`a {tevilov izdanih kartic za dvig gotovine na ban-nem avtomatu, je `e na zavidljivi ravni, saj presega italijansko in dosega francosko po podatkih za leto 1994, je pa {e vedno dale~- pod povpre-jem primerjanih dr`av (919 kartic za ban-ni avtomat na 1000 prebivalcev).

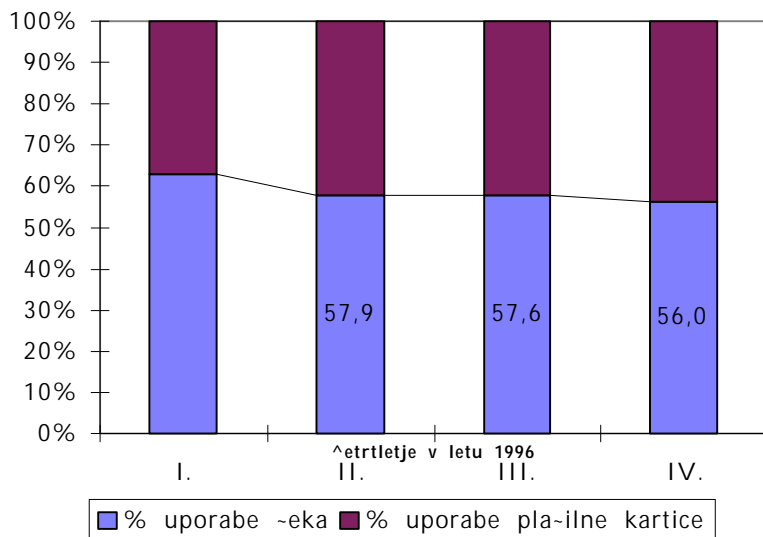
Prav tako ne moremo trditi, da je slovenski trg `e zasi-en s plasti-nim denarjem (236 pla-ilnih kartic na 1000 prebivalcev) v primerjavi z razvitimi dr`avami (768 pla-ilnih kartic na 1000 prebivalcev), zlasti to ne velja kvalitativno, saj v Sloveniji {e ni bilo izdane debetne kartice in elektronske denarnice. Podpovpre-no izstopa Nizozemska (82 kartic na 1000 prebivalcev). Na Nizozemskem je bilo do konca leta 1994 izdanih 1,3 milijona pla-ilnih kartic, dr`ava pa je tedaj {tela preko 15,4 milijona prebivalcev (zelo visoka gostota naseljenosti prebivalstva).

V zgornji tabeli so identi-ni podatki za Begijo v pogledu kartic za ban-ni avtomat in pla-ilnih kartic, kar ka`e na dejstvo, da imajo vsi imetniki pla-ilnih kartic hkrati tudi mo`nost dviga gotovine na bankomatu. V Sloveniji se {e vedno v ve~ini primerov sre-ujemo z posebno kartico, za dvig gotovine na ban-nem avtomatu, ki je hkrati tudi identifikacijska -ekovna kartica. Tak{en pristop je v stro{kovnem pogledu lahko {e bolj opravi-ljiv, v kolikor se kartica razvije tudi v debetno pla-ilno kartico. V mre`i ban-nih avtomatov Plasis pe je tudi mogo~- dvig gotovine na ban-nem avtomatu z uporabo

¹ Glej Fabijan J.: "Sodobni pla-ilni instrumenti v Sloveniji", Prikazi in analize IV/3, Banka Slovenije, Ljubljana, september 1996.

Eurocard/Mastercard pla-ilne kartice, ne le tujcem (nerezidentom), temve- tudi doma-inom. Tako naj bi bilo tudi v enotni mre`i bankomatov.

Slika 14: Spreminjanje razmerja v uporabi `eka in pla-ilne kartice v Sloveniji v letu 1996

Primerjava podatkov o {tevilu pla-il ob uporabi `eka in pla-ilne kartice po posameznih `etrtoletjih v letu 1996 ka`e na pove-anje uporabe pla-ilne kartice za 6,8 odstotnih to-k. V letu 1997 je s pojavom debetne pla-ilne kartice upravi-eno pri-akovati padec uporabe `eka v prikazanem razmerju pod 50 % v celotnem {tevilu pla-il za oba pla-ilna instrumenta. Slovenija bi se v tem pogledu priklju-ila razvitim dr`avam celinske Evrope, pri katerih je bilo tak{en trend opaziti v za-etku 90-ih let.

B. Irska

Republika Irska je sodoben pla-ilni sistem, v pogledu pla-ilnih instrumentov obravnavanih v predhodnih poglavjih, razvila {ele v zadnjem obdobju. V zadnjih petih letih je, podobno kot Slovenija v zadnjem letu, zaznala visoko rast na podro-ju uporabe in razvoja plasti-nega denarja in se na tem podro-ju hitro priklju-ila najrazvitej{im dr`avam. Kazalci v predhodnem poglavju nas navajajo na napovedovanje tak{ne prihodnosti tudi za Slovenijo, zato povzemamo nekatere statisti-ne zna-ilnosti Irske. Glede na spremljanje dogajanja, sodimo, da je Irska zlasti v kvalitativem pogledu razvoja sodobnih pla-ilnih instrumentov korak pred Slovenijo, zato je smiselno prou-evati njene izku{nje. Tudi po podatkih sode- smo Irski »za petami« na obravnavan podro-ju.

Tabela 10: Nekateri relativni kazalci razvitosti na področju uporabe sodobnih plačilnih instrumentov

	IRSKA	SLOVENIJA
	1995	1996
KREDITNE KARTICE		
[tevilko izdanih kartic na tisoč prebivalcev	362	236
od tega Eurocard in Visa	288	71
[tevilko plačil s karticami na prebivalca	10,3	12,6
od tega Eurocard in Visa	7,9	2,8
Povprečna vrednost plačil s karticami (USD)	77,8	37,4
od tega Eurocard in Visa	76,5	51,1
BAN^NI AVTOMATI		
[tevilko kartic s PIN kodo na tisoč prebivalcev	473	338

Vir: Cards International, A Lafferty Group Publication, številka 17, September 1996.

Razkorak pri navednih kazalcih v zgornji tabeli je nekoliko večji, če upoštevamo, da primerjamo relativne podatke za konec leta 1995 v primeru Irske in podatke za konec leta 1996 v primeru Slovenije. Konec leta je Irska² štela 3 milijone 595 tisoč prebivalcev.

Irska v zgornjih podatkih ne dosega v predhodnem poglavju navedenih povprečij za razviti svet, za njimi pa vendarle ne zaostaja več veliko. Tudi pri tej primerjavi je potrebno upoštevati več časovni razkorak enega leta v korist razvitih držav. V primerjavi s Slovenijo je potrebno posebno opozoriti na visok tržni delež, ki ga imajo licenčne (gledano z irske strani) kartice. Prav tako kot v Sloveniji sta najbolj uveljavljeni plačilni kartici Eurocard in Visa. Na Irskem dosežeta skoraj 80% tržni delež v pogledu števila izdanih kreditnih kartic in števila opravljenih plačil z njimi. V Sloveniji omenjeni licenčni kartici dosežeta le 30% tržni delež v pogledu celotnega števila izdanih kartic v Sloveniji oziroma 22% tržni delež v pogledu opravljenega števila plačil z njimi.

Začetek uvajanja plačilnih kartic se na Irskem postavlja v leto 1972, ko je banka AIB postala zastopnik Barklay's bank pri izdaji plačilne kartice Visa za področje Irske. Vendar se plastični denar značilno uveljavi šele v 80-letih s pojavom kreditne kartice, ki je omogočala obnavljajoči (»revolving«) kredit. Največje stopnje rasti v uporabi plačilnih kartic (18%) pa Irska doseže v letih 1994 in 1995. Kljub nenehni rasti v obsegu in vrednosti plačil s karticami, pa je Irska tudi danes še vedno pretežno gotovinska in neekovna država. Tako je bilo v letu 1994 le 8% negotovinskih plačil poravnanih s plačilno kartico, več kot 50% pa s neekom. Glede na še enkrat večjo stopnjo rasti uporabe kreditnih kartic v Veliki Britaniji (38 - 42%) pa je na Irskem pričakovati tudi nadaljnji porast njihovega deleža v celotni uporabi negotovinskih plačilnih instrumentov. Pa nekaterih raziskavah³ Irci uporabijo kreditno kartico povprečno trikrat mesečno. Vpliv na večjo uporabnost pa izdajatelji lahko dosežejo tudi z boljšim informiranjem imetnikov o racionalnejšem načinu (optimalni dan v mesecu za nakupe) uporabe kreditne kartice z vidika stroškov kreditiranja, ki bremenijo njihov račun.

V okviru kreditnih kartic se v zadnjem času pojavljajo kombinirane bonitetno - plačilne kartice. Gre za t.i. »co-branded cards«, ki jih praviloma skupaj z bankami izdajajo tudi podjetja iz drugih dejavnosti (na Irskem zlasti univerzitetni centri ter letalske družbe). Bonitete so boljše pogoji kreditiranja za uporabnika. V Sloveniji se je pred kratkim pojavila takšna plačilna kartica (Dinners-Merkur).

² Le Republika Irska, in ne otok Irska, torej brez Severne Irske.

³ Lafferty Business Research. Cards International, številka 17, september 1996.

Bistveno bolj po-asi, kot v Veliki Britaniji in v zahodni Evropi, se na Irskem uveljavlja debetna pla-ilna kartica. Dve najve-ji irski poslovni banki: AIB in Bank of Ireland sta pri-eli s poskusno izdaja kartice »Laser debit card« v oktobru 1995. V ve-jem obsegu se v praksi debetna kartica uveljavi aprila 1996. Debetna kartica, kot nadomestek -eku, naj bi bistveno spremenila strukturo uporabe pla-ilnih instrumentov v celotnem obsegu brezgotovinskega poslovanja v korist pla-ilnih kartic. Mo`nosti so velike, saj je bilo konec leta 1995 preko 750 tiso- imetnikov -ekovnih identifikacijskih kartic, pri tem imata najve-ji banki dobro tretjino komitentov. V poravnavi pla-il uporablja debetna kartica obstoje-o tehnologijo, potrebna pa je dodatna investicija v obstoje-e POS terminale. V projekt uveljavljanja debetne pla-ilne kartice sta zgoraj omenjeni banki najprej pozvali najve-je trgovske verige (Dunnes Stores, Quinnsworth, Superquinn) ter naftne dru`be, tako da je bilo konec leta 1996 v veljavi `e preko 500 tiso- debetnih kartic. Izku{nje ka`ejo, da debetna kartica v primerjavi s -ekom bistveno zni`uje stro{kke poslovanja tako izdajateljem kot uporabnikom in trgovcem.

Elektronska denarnica kot -ip kartica je v fazi poskusnega uveljavljanja. Na Irskem jo je konec leta 1996 izdajala le dr`avna banka ACC. Na voljo je njenim uslu`bencem, ki jo lahko uporabljajo le pri v projektu sodelujo-ih trgovcih, praviloma delujo-ih v bli`nji okolici. Kartico je mo- »napolniti« preko ban-nega avtomata. Predvideno je, da se bo zlasti debetna kartica razvila v elektronsko denarnico.

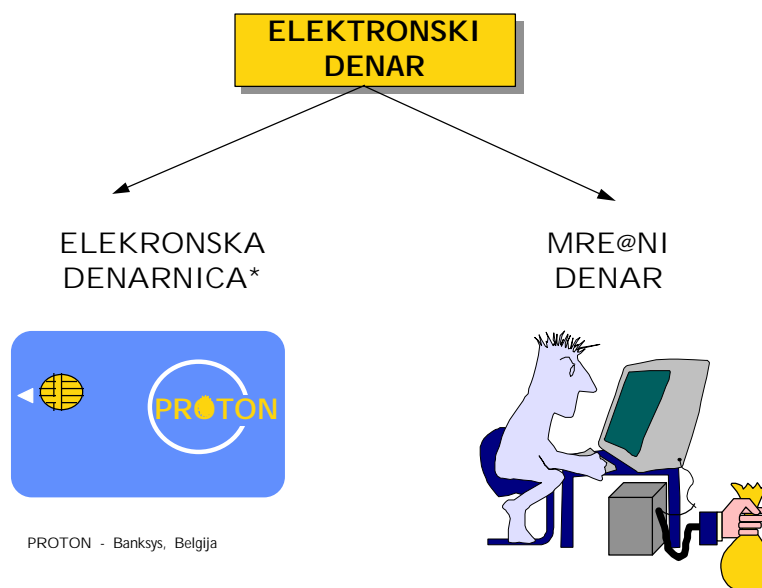
Ban-ni avtomati s katerimi so razpolagale ve-je banke so se zdru`ili v enotno mre`o `e v letu 1989. Danes mre`a vklju-uje preko 800 ban-nih avtomatov.

C. Belgija, Nem-ija - elektronska denarnica

Temeljno zna-ilnost dveh razli-nih oblik elektronskega denarja predstavlja »vrednost« - denarni znesek zapisan na elektronskem mediju, ki jo je imetnik pridobil na podlagi predpla-ila (odobritve njegovega ra-una pri banki) in jo lahko uporablja v poravnavi svojih obveznosti. Glede na elektronski medij, na katerem je zapisan znesek, ki ga uporabljamo pri pla-ilu, danes v praksi lo-imo prenosljivo - »-ip« kartico (angle{ko: »Electronic Purse«⁴ elektronska denarnica) in magnetni medij osebnega ra-unalnika (angle{ko: »network money« mre`ni ali omre`ni denar). V prvem primeru klasi-no denarnico zamenja kartica podobna obi-ajni pla-ilni kartici, ki jo z denarnim zneskom »napolnimo« preko ban-nega avtomata ter uporabljamo v obi-ajnih - »fizi-nih« komunikacijah s prejemnikom pla-ila. Bistveno zanjo je, da je ve-namenska kartica, oziroma sprejemljiva v poravnavo pla-il na {tevilnih prodajnih mestih, ki se razlikujejo po svoji dejavnosti poslovanja. V drugem primeru pa s prodajalcem oziroma prejemnikom pla-ila komuniciramo le preko uporabe ra-unalni{kega omre`ja. Seveda morajo v obeh primerih, za sprejem elektronskega denarja v poravnavo, z ustreznim elektronskim vmesnikom razpolagati tudi prejemniki pla-ila.

⁴ V uporabljeni literaturi zasledimo tudi angle{ki izraz: »Stored Value Cards (SVC)«. Angle{ki izraz »Prepaid Cards« - kartice s predpla-ilom je {ir{i in zajema tudi eno namenske kartice, na primer pri nas kartica Telekom-a za pla-ilo telefonskih pogovorov.

Slika 15: Osnovni obliki uporabe elektronskega denarja, konec leta 1996

Ekonomsko - vsebinske in funkcionalne značilnosti dveh temeljnih tehnično različnih oblik elektronskega denarja so po našem mnenju tako podobne, da postavljajo v razvojnem vidiku povsem podobna vpražanja in jih je zato smiselno obravnavati skupaj. Poleg tega lahko pri-akujemo tudi njihovo tehnično zdruitev v prihodnosti, saj je pri-akovati, da bo elektronsko denarnico mogo-e »napolniti« tudi preko računalniškega omrežja. @e sedaj pa zasledimo pojem »virtual e-purse« - navidezna elektronska denarnica.

V Nem-iji je v teku več projektov uveljavljanja elektronske denarnice. Najobsenejše zastavljena sta projekta Geldkarte in Paycard. Obe kartici sta oziroma bosta lahko vezani ali na račun imetnika pri banki ali pa pridobljeni na osnovi protivednosti v gotovini. Prvo je predvsem značilno za Geldkarte, slednje pa zlasti za Paycard. Razlogi so predvsem v višini zneska zapisanega na kartici ter dinamiki razvoja v »popolno« večnamensko kartico s predplačilom oziroma elektronsko denarnico. Pri Paycard elektronski denarnici gre za postopno uveljavitev preko razširitve palete »prodajnih mest«; telefonske govornice, avtomati za nakup vozovnic v avtobusnem in železniškem prometu, kioski, itd. Zgornji limitirani znesek je manjši in znača 200 DEM. Prejemniki plačil ob transakciji ne zbirajo podatke, pa- pa so njihovi računi pri bankah v naprej odobreni s strani družbe Paycard, na podlagi vrednosti izdanih kartic in preteklih izkušenj iztrka po posameznih prodajnih mestih. Vse transakcije do ponovne »napolnitve« se zabeležijo na imetnikovi kartici. Le ob ponovni »napolnitvi« denarnice s strani imetnika pride tudi do neposrednega »on - line« prenosa podatkov o dejanskih transakcijah na račun prejemnika plačila in do uskladitve dejanskih in predvidenih (avansiranih) prejemkov na račun prejemnika. Za razliko od klasičnega tipa elektronske denarnice, v tem primeru iniciira poravnavo dejanskega zneska plačila imetnik kartice sam. Paycard je mogo-e ob uporabi PIN kode napolniti tudi preko telefona. Vidimo, da gre tudi po tehnični plati pri Paycard za postopno oziroma omejeno uveljavitev koncepta elektronske denarnice. Pri Geldkarte, kot nam je ime pove (dobesedni prevod: denarna kartica) gre za klasično elektronsko denarnico, tipa Proton (Belgija). Izdajale jo bodo le banke. Zlasti turisti lahko takšno kartico pridobijo tudi brez otvoritve tekočega računa pri banki. Nanjo je, ob uporabi PIN kode, mogo-e naložiti sredstva preko različnih telekomunikacijskih sredstev (zlasti banknih avtomatov). Banka izdajateljica imetniku vodi t.i. klirinški račun elektronske denarnice, ki ga odobri bo njeni napolnitvi, istočasno se obremenijo tekoči (ali druge vrste računa na katerega je vezana izdaja elektronske denarnice) račun imetnika. Ob plačilu se podatki o transakciji prenesejo iz elektronske denarnice preko ustreznega vmesnika na račun kartico trgovca - prejemnika plačila. Le ta jih nadalje

neposredno »on - line« posreduje kontrolnemu centru »Evidenzzentrale«, ki v tovrstnih pla-ilih opravlja tudi vlogo klirin{ke hi{e. Primerjava salda stanj na eviden-nem ra-unu elektronske denarnice imetnika s podatki o dejanskih transakcijah je pomembna z vidika odkrivanja potencialnih zlorab (vrednost transakcij ve-ja od salda na eviden-nem ra-unu). Na agregatnem nivoju (nivo bank izdajateljic) pa je ta primerjava pomembna z vidika centralno ban-nega nadzora procesa multiplikacije denarja v obtokov⁵.

ZAKLJU^EK

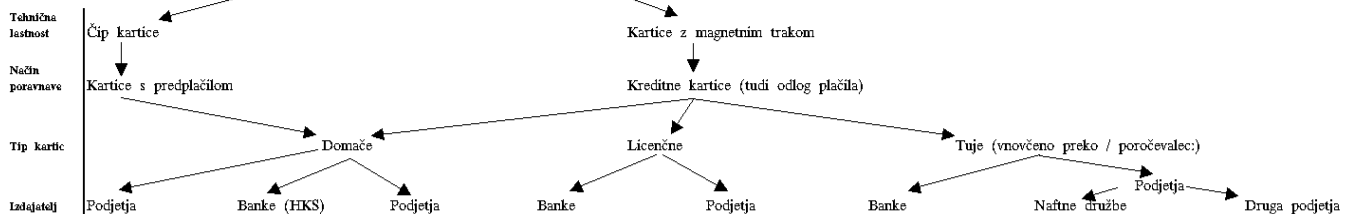
Slovenija je po zgornjih ugotovitvah na obravnavanem podro-ju blizu dogajanjem v razvitem svetu. Z vzpostavljenim sistemom poro-anja, natan-nim merjenjem pojavov, razumljivimi metodologijami (tudi za obveznike poro-anja), ki so prilagojene pri-akovanemu dogajanju v prihodnosti in s povratnimi informacijami vsem poro-evalcem, tako s kvantitativnega kot kvalitativnega vidika, se bo v prihodnosti mo- izogniti ali zmanj{ati nepotrebnim stro{kam tovrstnega poslovanja. U-inki na pove-anje konkuren-nosti na vzven pa ne bodo zanemarljivi.

VIRI IN LITERATURA:

1. Standarda: ISO/EEC 7812 (tretja izdaja, 1993). ISO/EEC 7816-5 (prva izdaja, 1994).
2. Statistics on Payment Systems in the Group of Ten Countries, Bank for international Settlements, Basle, December 1995.
3. Cards International, A Lafferty Group Publication, 1996 - 1997, razli-ne {tevilke.
4. European Card Review, ERC Publishing Partnersip, , razli-ne {tevilke.
5. Prikazi in analize, {t. IV/3, Banka Slovenije, Ljubljana, september 1996.
6. Electronic Money: Provider issues and regulatory structures, Working Group on Payment and Settlement Systems, Basle, junij 1996.

⁵ Smiselno je na primer instrument obvezne rezerve vezati na t.i. »outstanding balances« oziroma neizkori{-ena sredstva na eviden-nih ra-unih elektronskih denarnic imetnikov, saj se obveznosti iz naslova teko-ih ra-unov oziroma ra-unov vezanih na izdajo elektronske denarnice ustrezno zmanj{ujejo, s tem pa tudi obveznosti iz naslova obvezne rezerve.

PLAČILNE KARTICE V PROMETU V SLOVENIJI (1996)

Kartica	Izdajatelj	Kartica	Izdajatelj	Kartica	Izdajatelj	Kartica	Izdajatelj	Kartica	Izdajatelj	Kartica	Poročevalec	Kartica	Poročevalec	Kartica	Poročevalec
SMART CARD	MULTIHOICE LJUBLJANA	ACTIVA-OSEBNA	DOLENJSKA BANKA NOVO MESTO	E-KARTICA	MAXI LJUBLJANA	ACTIVA EUROCARD MASTERCARD-OSEBNA, POSLOVNA	DOLENJSKA BANKA NOVO MESTO	AMERICAN EXPRESS-OSEBNA	ATLAS AMERICAN EXPRESS LJUBLJANA	EUROCARD	DOLENJSKA BANKA NOVO MESTO	EUROSHHELL CARD	OMV-ISTRABENZ KOPER	AMERICAN EXPRESS	ATLAS AMERICAN EXPRESS LJUBLJANA
ELEKTRONSKA TABLICA	DARS CELJE		BANKA CELJE	KLUB MERCATOR - OSEBNA			BANKA CELJE	DINERS CLUB INTERNATIONAL-OSEBNA, POSLOVNA	DINERS CLUB SLO LJUBLJANA		BANKA CELJE		SHELL SLOVENIJA LJUBLJANA	DINERS CLUB INTERNATI ONAL	DINERS CLUB SLO LJUBLJANA
TELFONSKA KARTICA	TELEKOM SLOVENIJE LJUBLJANA		LB POMURSKA BANKA MURSKA SOBOTA	MAGNA-OSEBNA	PETROL TRGOVINA LJUBLJANA		LB POMURSKA BANKA MURSKA SOBOTA	EUROSCHELL CARD (SHELL SLOVENIJA)	SHELL SLOVEIJA		LB POMURSKA BANKA MURSKA SOBOTA		PETROL TRGOVINA LJUBLJANA		
			LJUBLJANSKA BANKA VELENJE	MAGNA-POSLOVNA (PETROL)	PETROL TRGOVINA LJUBLJANA		LJUBLJANSKA BANKA VELENJE				SKB BANKA LJUBLJANA	AIR ROUTING INTERNATIONAL	PETROL TRGOVINA LJUBLJANA		
			SPLOŠNA BANKA KOPER	NAMA KARTICA			SPLOŠNA BANKA KOPER				SPLOŠNA BANKA KOPER	MOBIL OIL AUSTRIA AG.	PETROL TRGOVINA LJUBLJANA		
			GORENSKA BANKA KRANJ	TI KLUB KARTICA-OSEBNA	TI KLUB MARIBOR		GORENSKA BANKA KRANJ				GORENSKA BANKA KRANJ	TEFAR EEIG, 06560-VALBONNE	PETROL TRGOVINA LJUBLJANA		
			PBS LJUBLJANA	M KARTICA	MERCATOR LJUBLJAN		PBS LJUBLJANA				BANKA VIFA NOVA GORICA	AIR BP LIMITED, HEMEL HEMPSTEAD	PETROL TRGOVINA LJUBLJANA		
			NOVA KREDITNA BANKA MARIBOR	OMV KARTICA	OMV ISTRABENZ		NOVA KREDITNA BANKA MARIBOR				NOVA LJUBLJANSKA BANKA LJUBLJANA	KRAFTFAHRZEUG-GESELLSCHAFT	PETROL TRGOVINA LJUBLJANA		
			BANKA NORICUM KARTICA-OSEBNA				BANK AUSTRIA EUROCARD-OSEBNA				NOVA KREDITNA BANKA MARIBOR	DEUTSCHER KRAFTVERKEHR ERNST	PETROL, ISTRABENZ		
			BANKA VIFA-OSEBNA				LB EUROCARD-OSEBNA, ZLATA	NLB			VISA	ABANKA LJUBLJANA	UNION TANK ECKSTEIN GMBH & CO KG	PETROL, ISTRABENZ	
			PLAČILNA KARTICA HMEZAD BANKE				LB EUROCARD-POSLOVNA	NLB				SKB BANKA LJUBLJANA			
			KMEČKA KARTICA	SZKB			PROBANKA EUROCARD-OSEBNA								
			LB PLAČILNA KARTICA-OSEBNA	NLB			PROBANKA EUROCARD-POSLOVNA								
			LB PLAČILNA KARTICA-POSLOVNA	NLB			SKB EUROCARD								
			LB KREDITNA KARTICA-OSEBNA	NLB			SKB EUROCARD-POSLOVNA								
			PLAČILNO DENARNA KARTICA KBT - OSEBNA				UBK EUROCARD-OSEBNA								
			PROBANKA PLAČILNA KARTICA				UBK EUROCARD-POSLOVNA								
			UBK KARTICA				VISA-OSEBNA, POSLOVNA	A BANKA							
			AGROCARD	HKS KOPER			VISA KARTICA SKB BANKE								
			M KARTICA	M BANKA			NLB VISA								
			HKS KARTICA	HKS SEŽANA											

